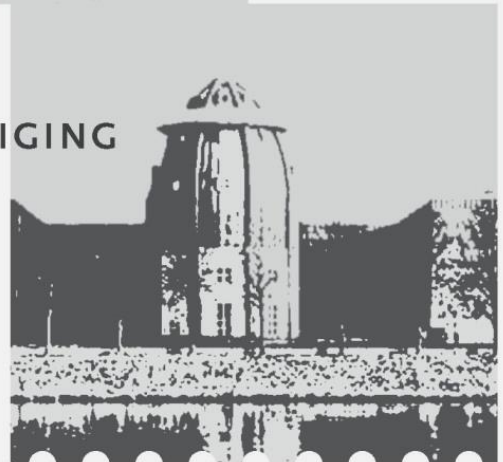




MOSA PHIL



Verenigingsblad van de
PHILATELISTENVERENIGING
ZUID-LIMBURG te
Maastricht



PHILATELISTENVERENIGING ZUID-LIMBURG

Koninklijk erkend

Opgericht 19 december 1921

Ingeschreven Kamer van Koophandel te Maastricht nr. 40203374

Bestuur:

Voorzitter:	B.J.Witter Email: bjwitter@solcon.nl	043-4502126
Penningmeester:	H.J.M. Graat Email: graat@home.nl	043-3478801
Secretaris:	C.L.M. Janssen Christinastraat 25, 6267 AS Cadier en Keer Email: janssenclm@gmail.com	043-4071499
Bestuurslid:	M.B.E. Smeets Email: maartensmeets@planet.nl	043-3213744
Rondzend com.:	M..J Huijts Email: huijts@home.nl	043-3620216
Veilingmeesters:	J. Vinck Email: joopvinck@ziggo.nl F. Vinck	043-3616447 043-3615798

www.philatelisten-zl.nl

ING 1031165

t.n.v. Filatelistenvereniging Zuid-Limburg te Maastricht

IBAN: NL25INGB0001031165

BIC: INGBNL2A

**Verenigingslokaal: De grote zaal in het wijkcombinatiegebouw
LA BELLETTSA
Kardinaal van Rossumplein 99
6221 SZ Maastricht**

Bijeenkomsten 1^e en 3^e maandag van de maand
zaal open vanaf 1900 uur, aanvang bijeenkomst 19.30 uur.

Van de voorzitter

De lente lijkt nu echt te gaan beginnen, alhoewel de nachten nog koud zijn. De postzegels schuiven weer wat op richting kast, want met de langere dagen vraagt het buitengebeuren ook wat meer aandacht. De treinenloop moet weer hersteld worden, de tuin klaargemaakt, de weide verzorgd en zo zijn er nog wel wat zaken. De voorjaarsstorm heeft nogal wat houtschade opgeleverd, 5 bomen op het weiland omgewaaid. Voorlopig weer genoeg brandhout voor de kachel. We zijn toch bijna een week aan het ruimen geweest met een paar mensen. Zo blijf je van de straat en kun je geen kattenkwaad uithalen. Ook de vereniging vraagt aandacht, de Ledenvergadering ligt achter ons en nog een paar maanden en dan is er weer de laatste bijeenkomst van dit seizoen. Ik realiseer mij dat dit inderdaad het laatste nummer van dit seizoen is. Oeps, nu weet ik zeker dat de tijd steeds sneller gaat of ik langzamer. Betekent ook dat 2021 snel naderbij komt en er echt wat moet gaan gebeuren om het 100-jarig jubileum gestalte te geven. Voor iedereen; een goede zomer toegewenst en een goede start in september.

Bernard Witter

Van het bestuur

Wie heeft er, naast degenen die zich al gemeld hebben, interesse om zich voor de vereniging in te zetten ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan in 2021. Het is immers ook uw vereniging!!!! Plannen maken en uitvoeren, daar gaat het om. Of laten we het stilletjes voorbijgaan?

Het bestuur en dan met name de penningmeester is nog steeds druk met het innen van de bijdrage over 2019, terwijl het jaar al bijna halverwege is. Dat zou toch niet moeten hoeven!

Van de redacteur

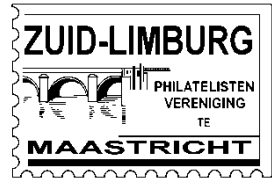
Moresnet, een piepklein voormalig staatje ten zuiden van Vaals, met een rommelige(zink) geschiedenis. Landje van vrijbuiters en smokkelaars. Maar ook met een, kleine, eigen postzegeluitgifte. Weliswaar klandestien en na een paar dagen ongedig verklaard maar toch reden om eens aandacht te schenken aan dit dwergstaatje. Maarten Smeets



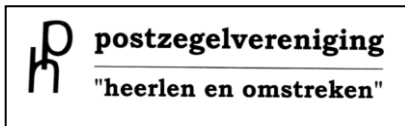
**De Philatelistenvereniging 't Fakteurke'
Mergelland te Klimmen**

in samenwerking met

**Philatelistenvereniging
Zuid-Limburg te Maastricht**
en



Postzegelvereniging Heerlen en Omstreken
en



**organiseren de 53^e Limburgse
Filatelistendag tevens verzamelaarsbeurs**
met o.a. postzegels, munten, ansichtkaarten, boeken,
paperclips modelspoor en vele andere zaken.

op

zondag 20 oktober 2019 van 09.00 uur tot
15.00 uur

in het Gemeenschapshuis 'Op d'r Plats'
Houtstraat 25, 6343 BJ Klimmen
Koffie/thee, bier en fris zijn volop verkrijgbaar.
Parkeren gratis.

Informatie/tafelreserveringen via
post2019lfd@outlook.com

Zie de website www.fakteurke.nl en www.philatelisten-zl.nl
Voor persoonlijke zegels en enveloppen z.o.z.

Persoonlijke postzegel en poststempel



Te verkrijgen op envelop (FDC-formaat) met speciale afstempeling.

Kosten losse zegel € 1,25 /st. en € 12,50 /velletje, envelop met zegel en stempel € 3,--/st. Verzending binnen Nederland € 2,-- extra. Verzending buiten Nederland op aanvraag.

Verzending voor risico van de koper.

Afhalen op 20 oktober 2019 of via verzending. Daarna in overleg, via de bijeenkomsten van de organiserende verenigingen.

**Bestellingen via post2019lfd@outlook.com
onder vermelding van naam en adres.**

Betaling vooraf verplicht, na bevestiging van de bestelling, op rek.nr. IBAN: NL25INGB0001031165,

**BIC: INGBNL2A, ten name van Filatelistenvereniging Zuid-Limburg te Maastricht onder vermelding van:
bestelling LFD2019.**

VIER-LANDENPUNT MET NEUTRAAL MORESNET Uit : De Filatelist 1953



Neutraal Moresnet was een dwergstaatje met een oppervlakte van 344 hectare. Ruim honderd jaar lang heeft het bestaan. Het lag in de vorm van een taartpunt ten zuiden van het huidige drielandenpunt bij Vaals, dat toen dus een vier-landenpunt was. Dit dwergstaatje heeft ook postzegels uitgegeven.

Geschiedenis

Neutraal Moresnet ontstond doordat Pruisen en het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden tijdens het Congres van Wenen in 1815 na de val van Napoleon niet tot een akkoord konden komen over de grens tussen hun gebieden. Het twistpunt was de zinkmijn Altenberg (Vieille Montagne) in het plaatsje Kelmis, dat in de Franse tijd deel uitmaakte van de gemeente Moresnet. Pas in 1816 werd een compromis bereikt:

krachtens het traktaat van Aken werd het westelijk deel van Moresnet deel van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden onder de naam Moresnet; Neu-Moresnet werd deel van Pruisen en het daartussen gelegen gebied met het dorpje Kelmis werd een condominium (een staat van gedeelde soevereiniteit) onder de naam Neutraal Moresnet met als staatshoofd de burgemeester van Kelmis en een leger die bestond uit een veldwachter.



Beide landen bestuurden Neutraal Moresnet, een gebied met 256 inwoners, met een Pruisische en een Nederlandse (na 1830 Belgische) commissaris. Toen België in 1830 onafhankelijk werd, nam het de bestuurlijke rechten van Nederland over. Op 10 januari 1920 lijfde België Neutraal Moresnet definitief in.



Postverkeer

Hoewel er in het neutrale gebied nooit een echt postkantoor heeft bestaan bleven de inwoners natuurlijk niet van postverkeer verstoken. Zoals met wel meer zaken het geval was konden de inwoners van het neutrale gebied, ook voor wat betreft het postverkeer, van twee walletjes eten. Gedurende het hele bestaan van het neutrale gebied hebben namelijk zowel de Pruisische als de

Belgische postdiensten het postverkeer er gelijktijdig, maar los van elkaar, verzorgd.

Moest er een brief naar Pruisen gestuurd worden dan plakte men er een Pruisische postzegel op en verstuurde de brief met een Pruisische postdienst. Moest de brief naar België dan ging er een Belgische zegel op en postte men de brief bij de Belgische postdienst. Voor beide gevallen gold het binnenlandse tarief. Voor een postzending naar alle overige landen kon men eenvoudig kiezen voor de postdienst met het voordeligste tarief.

Kelmiser Verkehrs Anstalt

Opmerkelijk detail in de postale geschiedenis van Neutraal Moresnet is de uitgifte van een serie postzegels, naar een idee van Dr. Molly, door de Kelmiser Verkehrs Anstalt. De zegels werden waarschijnlijk naar voorbeeld van de diverse lokale postdiensten in Pruisen uitgegeven en waren bedoeld voor postbestellingen binnen het neutrale gebied. Op 5 oktober 1886 kwamen de zegels in omloop. De zegels bestonden uit

een serie van 8 te weten 1pf – 2pf – 3pf – 4pf – 5pf – 10pf – 20pf en 50pf.



Direct nadat de burgemeester kennis had genomen van de uitgifte nam deze contact op met de twee commissarissen. Omdat in Neutraal Moresnet feitelijk nog de Franse wetgeving van kracht was, waarin de postdienst een staatsmonopolie was, vaardigden de commissarissen een verbodsverordening uit. De zegels werden op 19 oktober 1886 verboden verklaard (ausser cours gesetzt).



Zowel de Belgische als de Pruisische postdiensten hebben de, door de Kelmiser Verkehrs Anstalt, uitgegeven zegels nooit erkend, maar ze zijn wel intern gebruikt c.q. afgestempeld.

Hieronder een briefkaart met vier postzegels :
Deutsches Reich,
Moresnet, Nederland en

België bij het vierlandenpunt.



Aprilmop

Nog één detail uit de postgeschiedenis mag niet onvermeld blijven. Het betreft de Belgische Jean Baptiste Moens die ook wel de eerste postzegelhandelaar ter wereld genoemd kan worden. JP. Moens weet in zijn tijdschrift 'Le Timbre-Poste' bijna altijd zijn collega tijdschriftuitgevers af te troeven met de laatste nieuwsfeiten op postzegelgebied. Het stoorde hem echter dat met name zijn Parijse spitsbroeder Mahé telkens zijn artikelen klakkeloos overnam in zijn tijdschrift 'Le Timbrophile' en dat altijd zonder bronvermelding. In 1867

besluit Moens om Mahé een poets te bakken. In de apriluitgave van 'Le Timbre-Poste van dat jaar laat Moens een brief afdrukken die gericht is aan Moens (hemzelf dus). Hierin wordt door dhr. Decrackt, directeur der posterijen te Moresnet – een republiek gelegen tussen Pruisen, België en Holland – aan hem medegedeeld dat er is besloten tot de uitgifte van een serie van 4 postzegels voor de frankering van brieven. Het zou gaan om zegels van 10c. 20c. voor België en om 12½c. en 25c. voor Pruisen. Ze zouden zijn vervaardigd door de firma de Visch en Lirva te Brussel. De brief was ondertekend door J.S. Néom.



Zoals Moens al verwachtte verschijnt een artikel over de zegels van Moresnet in 'Le Timbrophile' uiteraard zonder bronvermelding.

Een bewijs nogmaals

dat alles klakkeloos werd overgenomen want bij een kritisch lezen van de brief was men er wel achter gekomen dat het hier een aprilgrap betrof. Want Decrackt moet men lezen als 'de Craque' (opsnijder, leugenaar), en de Visch als het Vlaamse woord voor 'poisson'. en Lirva is achterstevoren het woord 'Avril' (April). Samengevoegd 'poisson d'Avril' wat de franse uitdrukking voor 'aprilmop' is. Ook de ondertekening door J.S. Neom laat zich makkelijk omdraaien tot Moens.

Bron: www.moresnet.nl e.a.



Het bad van Napoleon

In 1806 verleende de Napoleontische administratie per decreet

een concessie aan de Luikse chemicus Jean-Jacques Dony om de mijn voor 50 jaar te exploiteren. Dony, die een fabricageproces voor zink had uitgevonden en had aangetoond dat zink goedkoop was en zeer flexibel te vormen, was daar zo mee in zijn schik dat hij de Keizer een paar jaar later dit zinken reisbad cadeau zou doen. Het was een zeer ingenieus apparaat. Het warme water werd steeds wee verwarmd door een houtskoolkacheltje. Middels een soort sifon en een spiraal stroomde het water van het bad door het kacheltje en bleef steeds warm. Napoleon kon zo uren in bad blijven zitten. Het is bekend dat hij in zijn bad ook besprekingen hield met zijn ministers (zie ook het sprookje van H.C. Andersen : de nieuwe kleren van de keizer) De ministers mochten niet laten blijken dat Napoleon naakt was, anders waren ze dom.

“La baignoire de Napoléon Bonaparte..... De badkuip van Napoléon Bonaparte is een geschenk van Jean Jacques Dony aan Napoléon als dank voor het verlenen van de concessie voor de zinkmijn “Vieille Montagne” in Moresnet. Napoléon heeft het tijdens al zijn veldtochten gebruikt. Het is echter niet duidelijk of Dony het bad cadeau heeft gedaan uit dank voor de verkregen concessie of om de keizer te paaien om de concessie te verkrijgen. Het mobiele bad staat nou te verpieteren in een duister hoekje van “Maison de la Metalurgie et de l’industrie de Liege”

De Geul Uit: Postzegelblog

Nu we het over Moresnet hebben kunnen we het ook over de Geul hebben.

De Geul stroomt op Belgisch gebied door het gebied van de oude zinkmijnen bij Moresnet en neemt veel zink mee met de stroom.



De Geul herbergt een voor Nederland bijzondere flora en fauna. In het snelstromende water komen de elrits, gestippelde alver en de beekforel voor. Aan de bovenloop vindt men het zinkviooltje. In de heuvels bij Valkenburg leeft een kleine populatie van de geelbuikvuurpad. In veel bomen langs de Geul groeit de maretak.

Als gevolg van vroegere winning van lood- en zinkerts stroomopwaarts in Blieberg en Kelmis worden de veilige waarden van zink, lood alsook van cadmium overschreden. Door lozingen van ongezuiverd afvalwater in België is de Geul soms ernstig vervuild met

E.colibacteriën, nitraat en fosfaat. Over de ontstaanswijze van de naam van de rivier de Geul bestaat een prachtig verhaal, waarin verteld wordt dat we die naam te danken zouden hebben aan de Noormannen. Die zijn tijdens een van hun vele strooptochten ook in het zuiden van Limburg geweest en nu wil de legende dat ze eens in een veldslag ergens aan de oever van de Geul de hier wonende Franken een verpletterende nederlaag toebrachten. Zij zouden toen hun tegenstanders de rivier in gejaagd hebben onder het uitroepen van hun strijdkreet "Gjöl, Gjöl" en toen zou de rivier de naam Geul hebben gekregen. Maar er is niets van waar. Het woord Geul is van Germaanse oorsprong en betekent 'smal, meestal ondiep water'. Dus best van

toepassing op het door Valkenburg stromende riviertje. In dit geval is de algemene benaming geworden tot de eigen naam van een rivier. De naam van de zijrivier de Gulp hangt er mee samen. Gulp (Germaans Gulippa) betekent 'kleine Geul'.

Uit : Kosmisch.nl

Dr. Wilhelm Molly Door : PVVEO.

Een beschrijving van de geschiedenis over Neutraal Moresnet is niet compleet zonder een hoofdstuk te besteden aan de



legendarische dr. Wilhelm Molly (zie foto). In 1863 was dr. Molly in Pruisisch Moresnet komen wonen om daar een huisartsen praktijk te beginnen. Door zijn behandelingen voor uiterst coulante tarieven te verrichten maakte hij zich al snel populair onder de bevolking Een benoeming tot bedrijfsarts van de

Vieille Montagne bleef dan ook niet lang meer uit. Naast huisarts was dr. Molly de oprichter van de Kelmiser Verkehrs Anstalt. Door de in vereniging uitgeven postzegels lieten dr. Molly en zijn vrienden hun onafhankelijkheidsstreven blijken, daarbij mogelijk beïnvloed door de plaatselijke postdiensten in Pruisische steden. Maar de uitgifte van de postzegels is slechts klein bier vergeleken met de poging van dr. Wilhelm Molly om Neutraal Moresnet tot de Esperantovrijstaat 'Amikejo' (= plaats van grote vriendschap) om te dopen. In 1906 kwam dr. Molly in contact met de Franse professor Gustave Roy. Beiden verwoed esperantisten, besloten te gaan werken aan de oprichting van een Esperantostaat. In 1908 werd in het lokaal van de schuttersvereniging een grote propagandamanifestatie georganiseerd. De hele bevolking was opgetrommeld en in de versierde zaal werden gloedvolle betogen gehouden voor de oprichting 'Amikejo' Tijdens deze bijeenkomst werd door de mijnwerkersharmonie de 'Amikejo-mars' gespeeld welke als volkslied moest gaan

dienen. Na de bijeenkomst wisten vele internationale kranten inderdaad melding te maken van het feit dat er een Esperantostaat was opgericht. Tevens werd op het Vierde Esperantisten Congres besloten om Neutraal Moresnet te verkiezen als centrale vestigingsplaats en Den Haag te laten vallen.

Jean-Jacques Daniel Dony Door : PVVEO

Zo af en toe kom je een zegeltje tegen waarbij je je afvraagt “is die wel echt?”, “bestaat dat land wel, of heeft het bestaan?”. Soms kom je er met de catalogus of na enig googelen wel achter, met vaak interessante resultaten. Neem bijvoorbeeld de republiek Moresnet. Het was na de val van Napoleon in 1815 dat tijdens het Congres van Wenen de grenzen binnen Europa opnieuw getrokken moesten worden.



Zo moest ook de grens tussen Pruisen en het Koninkrijk der Nederlanden worden bepaald. België bestond nog niet, dit gebied werd grotendeels bij Nederland getrokken. In de buurt van het plaatsje Kelmis, vlakbij Moresnet, lag een belangrijke zinkmijn. Daar geen van beide landen deze belangrijke grondstof in handen van de ander wilde laten vallen kwamen ze niet tot een overeenstemming. Pas in 1816 werd in een apart grensverdragje, het Akens Grensverdrag, maar besloten het gebied, de Mairie Moresnet, als volgt in drieën te verdelen. Het plaatsje Moresnet kwam bij Nederland, het huidige Neu-Moresnet ging als Pruisisch Moresnet naar Pruisen en het gebiedje met de zinkmijn kregen een neutrale status. Het was dit laatste gebiedje met zijn status aparte dat onder de naam Neutraal Moresnet als ministaatje verder ging, weliswaar onder gezamenlijk bestuur van een Pruisische en een Nederlandse commissaris. De

zinkmijn Vieille Montagne. Het was de zinkmijn waaraan het neutrale gebied van Moresnet zijn bestaansrecht ontleende. De mijn, die in 1805 in concessie was gegeven aan een Luiks chemicus, Jean-Jacques Daniel Dony (zie foto), Met deze zinkoven kon men zinkerts omzetten in walsbaar metaalzink. Maar Dony mocht dan een briljant scheikundige zijn, zakelijk ging het hem duidelijk minder goed af. Al in 1813 moest hij zijn belangrijkste schuldeiser, bankier Hector Chaulet, als medefirmant accepteren. Nog in datzelfde jaar ging drie kwart van Dony's industriële eigendommen naar François Mosselman en tenslotte ging Dony failliet. Mosselman verwierf later alle overige aandelen van de zinkmijn en kreeg zodoende de volledige controle over de zinkmijn. Mede ook door de erfgenamen van Mosselman, die in 1837 de "Société des Mines et Fonderies de Zinc de la Vieille Montagne" oprichtten kwam de zinkmijn tot grote bloei totdat de mijn in 1885 volledig uitgeput was. In 1816 woonden er slechts 256 personen in het betwiste gebied. Maar door de ontwikkelingen van de zinkmijn en de daaraan gekoppelde economische bloei nam het aantal inwoners gestaag toe. Zo konden er in 1858 al 2572 inwoners geteld worden. Daarvan waren er 695 zogenaamde 'neutralen', 852 Belgen, 807 Pruisen, 204 Nederlanders en nog 14 immigranten uit overige landen. Voor de inwoners golden nogal wat voordelen. Zo konden de bewoners tot 1847 simpel aan de dienstplicht ontsnappen, mocht er tolvrij uit de omliggende landen geïmporteerd worden, de belastingen waren zeer laag de prijzen waren er lager en de lonen hoger dan in de omringende landen. Het was toegestaan om, weliswaar alleen voor eigen gebruik, drank te stoken. Er werd echter zoveel meer gestookt dan genuttigd, in de 60 a 70 cafés die het neutrale gebied rijk was, dat het meeste over de grens werd gesmokkeld, met name naar Nederland. Toen er eigen postzegels werden uitgegeven (zie andere artikelen) ontstond er enige beroering maar verder was het leven er overzichtelijk.

Schrijft u even mee

In deze kalender vindt u de verenigingsactiviteiten dik aangegeven, overige activiteiten in normaal schrift. Overigens geeft dit overzicht alles slechts globaal weer. Op de verenigings-avonden wordt vaak aanvullende informatie gegeven over extra activiteiten.

VV staat voor Verenigingsavonden en Veiling.

RV staat voor Ruilavond en Restveiling.

6 mei	VV
9-11mei	Internationale postzegelbeurs in Essen (De) zie: www.briefmarkenmesse-essen.de
20 mei	RV
3 juni	VV
17 juni	RV en laatste bijeenkomst voor de vakantie.
30 juni	“5^e zondag” in Klimmen,
2 sept	VV eerste bijeenkomst.
Beëindiging lidmaatschap: schriftelijk voor 1 december van het lopende jaar bij de secretaris van de vereniging. Niet tijdige opzegging betekent verlenging van het lidmaatschap tot het einde van het volgende verenigingsjaar. Statuten Art. 7.2.	

Bijeenkomsten 1e en 3e maandag van de maand.

Zaal open vanaf 19.00 uur, aanvang bijeenkomst 19.30 uur.